

NATUR PÅ TVÆRS AF NORDJYLLAND PROJEKT BESKRIVELSE 2022

**NATUR PÅ
TVÆRS**

En større og vildere natur i fremtidens Nordjylland

Indhold

Forord

Fundamentet – det vi står på

Formål – det vi arbejder mod

Vision

Mission

Pejlemærker for Natur på Tværs af Nordjylland

Handlespor

Strategi og projektforbereelse

Planlægning og projektering

Opstart og drift

Organisering

Samarbejder og partnerskaber

Samarbejde med andre fagområder

Samarbejde med lodsejere

Samarbejde med forskere

Samarbejde omkring finansiering

Kommunikation

Strategier, politikker og synergier

Projekt økonomi og ressourcer

Køreplan for Natur på Tværs og realisering af projekter

Forord

Naturen i Nordjylland er noget ganske særligt. Her er store vidder og højt til loftet. For mange nordjyder er hverdagen uløseligt forbundet med naturen - hvad enten vi arbejder med den i landbruget og skovbruget, udnytter den som en levende ramme for vores friluftsjnteresser eller blot holder af at gå en tur og nyde årstidernes skiften.

Men naturen er også en ressource, som vi kan trække på og gøre det attraktivt at bo eller arbejde i Nordjylland. Mange borgere vælger netop naturen til, når de beslutter sig for, hvor de skal bo, og for tusindvis af turister står store naturoplevelser meget højt på dagsordenen. Den er en del af vores brand og et vigtigt signal til omverdenen, at vi prioriterer naturen højt.

Derfor sætter vi nu den vilde natur på dagsordenen med projektet *Natur på Tværs af Nordjylland*. Med projektet vil vi, på tværs af de nordjyske kommuner, skabe endnu bedre rammer for storladent og vild natur. Og vi vil gøre det i tæt samarbejde med lokale interesser. Vi vil invitere de nordjyske borgere, virksomheder og foreninger til et frivilligt og forpligtende samarbejde og i fællesskab skabe rammer for en vildere og mere tilgængelig nordjysk natur.

Det vil ikke kun gavne naturen og nordjyderne – det vil også skabe muligheder for et mere robust og fremtidssikret landbrug og bidrage til at bekæmpe klimakrisen, ved at lagre store mængder kulstof.

Men først og fremmest vil det skabe bedre, vildere og mere tilgængelig natur til glæde for nordjyderne. Vi kalder det *Natur på Tværs af Nordjylland* - og vi håber nordjyderne vil være med.

Fundamentet

I Nordjylland er der højt til loftet og store vidder. Vi har en fantastisk natur og enestående landskaber, som vi alle med rette er stolte af. Men vi skal gøre dem endnu større, endnu vildere og endnu bedre, til glæde for mennesker og for den truede og sjældne natur! Tiden er kommet til at give noget af pladsen tilbage til naturen.

Skal vi lykkes, er vi nødt til at gentænke den måde, vi forvalter vores landskaber på. Pladsen kan kun bruges én gang, så når vi afsætter mere plads til naturen, skal det ske i de områder, hvor de sjældne og truede arter allerede findes i dag. Det er nemmere, billigere og mere effektivt at passe på den eksisterende natur end at lave ny natur. Disse arealer er typisk også den dårligste landbrugsjord, så projektet vil også understøtte, at landbruget kan bytte sig til bedre og mere sammenhængende jord – til fordel for landmanden og naturen.

Hvis vi afsætter plads til vild natur, vil der samtidigt være en række positive sidegevinster. Vildere landskaber vil være attraktive til rekreative aktiviteter, fremme spændende undervisning samt tiltrække turister og øge bosætningen.

Derudover vil vilde naturlandskaber på sigt yde væsentlige bidrag til at løfte en lang række klima- og miljøindsatser, bl.a. fordi de vil lagre meget store mængder kulstof, modvirke oversvømmelser af lavtliggende områder og begrænse udvaskning af næringsstoffer.

Skal vi lykkes med at skabe de nødvendige forandringer, så kræver det, at hele Nordjylland samarbejder. Vi skal udvikle samarbejdet mellem forvaltninger i kommunerne og finde løsninger på tværs af kommunegrænserne. Og vi vil invitere borgere, foreninger og det lokale erhvervsliv ind til et frivilligt, men også forpligtende, samarbejde, hvor alle føler, at de bidrager, og er en del af noget større.

Vi kalder det:

“Natur på Tværs af Nordjylland”!

Formål - det vi arbejder hen mod

Vision

Vi vil gennemføre den vildeste investering i fremtidens Nordjylland. Det gør vi ved sammen at give plads til vildere og større natur, hvor der er plads til mennesker og store oplevelser.

Natur på Tværs af Nordjylland skal være et strategisk omdrejningspunkt som udpeger og udvikler vilde naturområder. Samtidigt vil Natur på Tværs være et forum, hvor vi i fællesskab skaber og synliggør synergi mellem planer, strategier og politikker på natur- og miljøområdet på tværs af Nordjylland.

Mission /succeskriterier

- At NTN har bidraget til udviklingen af minimum 5000 ha vild natur i Nordjylland inden 2030
- At hver kommune har et NTN-projekt inden 2030
- At den udarbejdede 5-årige kommunikationsplan er indfriet
- At NTN har bidraget til at øge og styrke samarbejdet på tværs af Nordjylland, herunder til at udnytte synergier mellem planer, strategier og politikker på natur- og miljøområdet.

Pejlemærker for NTN projekter

Pejlemærkerne skal understøtte at de overordnede mål og sikre en ensartet implementering i projektområderne.

- 1. Alle projekter bygger på fuld frivillighed og sker i samarbejde med lodsejerne.**
- 2. Projektområderne forvaltes med biodiversitet som overordnet formål og forvaltes efter naturlige processer med fokus på frie dynamikker.**
- 3. Projektområderne skal indeholde en landskabelig variation, så dyr kan færdes i ekstensiv græsning med god dyrevelfærd.**
- 4. Minimum halvdelen af det enkelte projektområde skal ligge inden for Grønt Danmarkskort og tage udgangspunkt i de naturområder i Nordjylland, som er kortlagt med den højeste biodiversitet.**
- 5. Det enkelte projektområde skal minimum være 100 ha og på sigt kunne udvides til 500 ha samt have en vision om at opnå 1.000 ha.**
- 6. Der udarbejdes en forvaltningsplan for projektområderne, der beskriver hvordan forvaltningen målrettes en vildere natur.**
- 7. Projekterne skal overvåges og effekterne dokumenteres.**
- 8. Projektområderne er åbne for offentligheden og skal formidles aktivt.**

Handlespor

Natur på tværs af Nordjylland arbejder med 3 overordnede handlespor:

- 1. Strategi og planlægning**
- 2. Projektudvikling og projektering**
- 3. Opstart og drift**

Handlesporene skal medvirke til at skabe overblik omkring processen og sikre en ensartet proces for alle.

Strategi og planlægning

NTN har udarbejdet det strategiske grundlag og skabt overblik over hvor det giver bedst mening at arbejde med sammenhængende natur, hvor de mest optimale steder for udvikling af biodiversitet findes og dermed hvor de kommende NTN-projektområder skal etableres. Det er sket med udarbejdelse af rapporten "Enestående natur i Nordjylland" fra Aarhus Universitet.

Rapporten indeholder en analyse på tværs af Nordjylland og udpeger de mest oplagte området for at udvikle en mere sammenhængende og vild natur Rapporten har efterfølgende overdraget til kommunerne og har bl.a. bidraget til udpegning af Grønt Danmarkskort, for derigennem at sikre en sammenhæng i naturudpegningerne i hele regionen.

Med nærværende projektbeskrivelse, der beskriver baggrund, formål og visioner for projekterne, har vi også sat ord på, hvordan vi skaber de bedste forudsætninger for samarbejdet på tværs af Nordjylland.

Projektbeskrivelsen henvender sig primært til politikere, ledere og medarbejdere i kommunerne og danner grundlag for det fremtidige arbejde i NTN.

NTN skaber opmærksomhed om projektet og fremmer dialog med relevante partnere. Der vil blive udarbejdet fælles kommunikationsmateriale, som understøtter realiseringen af projekterne. Det sker gennem en fælles hjemmeside (link) og informationsmateriale om projektet.

Der er afholdt flere workshops med politikere, medarbejdere og eksterne partnere og interessenter, og dette arbejde fortsætter for at skabe det nødvendige kendskab og opbakning til projektet.

Derudover er der i 2021 udarbejdet en tegnefilm med råd og vejledning til borgere om, god adfærd i hegn med græssende dyr. I 2022 udvikles en film, der viser, hvordan landskaberne vil ændres sig, når naturen bliver mere vild og fri.

Handlespor

Projektudvikling og projektering

Arbejdsgruppen og styregruppen har det overordnede ansvar for det daglige arbejde i Natur på Tværs. Det består primært af at sikre det nødvendige fundament for at udvikles store naturprojekter i Nordjylland. Derudover er fokus på at sikre fremdrift, vidensdeling og koordinering mellem kommunerne, i tæt samarbejde med medarbejdere og ledere i de enkelte kommuner.

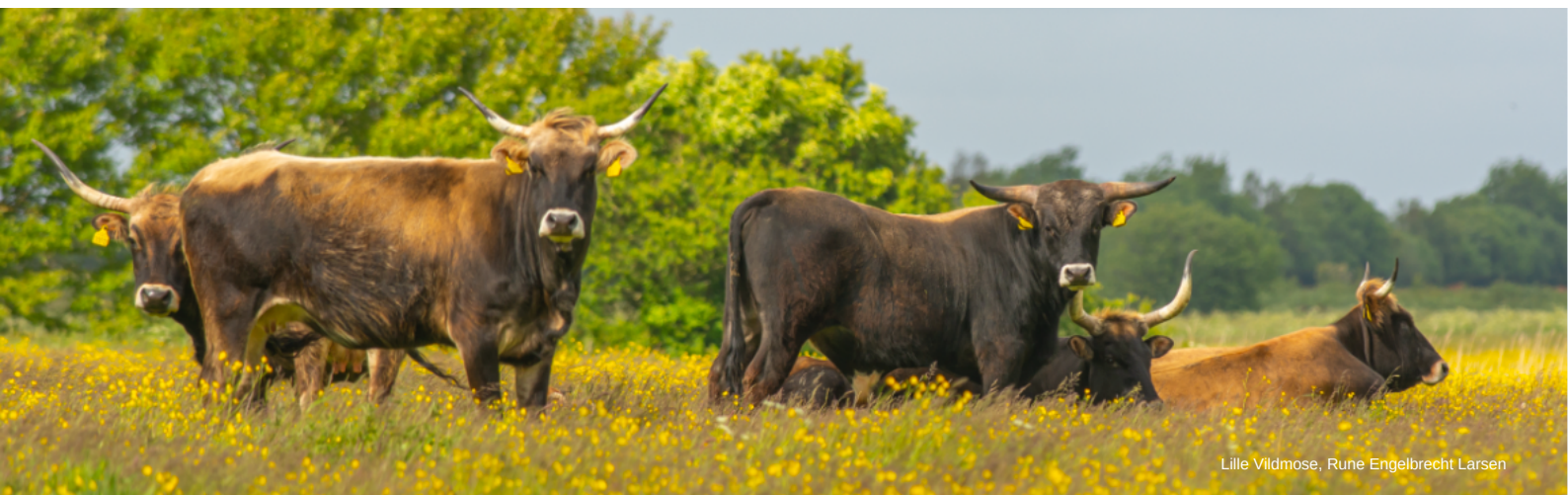
Samtidig vil arbejdsgruppen sikre den løbende dialog med interessenter og eksterne samarbejdspartnere.

Arbejdsgruppen i NTN vil understøtte og koordinere indsatser og skabe kontakter på tværs af kommunerne, herunder dele viden og erfaringer med planlægning af store naturprojekter.

Arbejdsgruppen vil ligeledes understøtte og facilitere samarbejdet med eksterne samarbejdspartnere som er vigtigt i forberedelsen af de enkelte projekter.

Arbejdsgruppen vil sikre fremdrift i udvælgelse af projektområder og samle op på eksisterende projekter samt sikre formidling af information kommunerne imellem.

Et særligt fokus på faglig sparring og vidensdeling vil ske på årlige ERFA-dage for medarbejdere, interessenter og organisationer.

Opstart og drift

Det er de enkelte kommuner, der skal stå for realiseringen af de konkrete NTN-projekter, men arbejdsgruppen i Natur på Tværs bidrager efter ønske til igangsættelsen af projekterne. Det kan ske gennem hjælp til en procesplan, koordinering med interne og eksterne samarbejdspartnere, kommunikation og formidling, faglige oplæg samt andre behov, som opstår undervejs.

Organisering

Organisering

Natur på Tværs af Nordjylland samarbejdet består af de 10 ud af 11 nordjyske kommuner, i et samarbejde med kommunernes DK 2020-klimahandlingsplaner og DK2020 sekretariatet i Nordjylland.

Arbejdet omkring NTN skal koordineres med alle andre store projekter omkring biodiversitet, klima, energi og miljø på tværs af Nordjylland.

Organisering

Taktiske administrative niveau

Naturcheferne fra de nordjyske kommuner samt en nedsat arbejdsgruppe repræsenterer det taktiske administrative niveau.

Chefgruppen har sammen med arbejdsgruppen regelmæssige møder, hvor der diskuteres indhold, fremdrift og aktuelle dilemmaer i det løbende arbejde. Der træffes administrative beslutninger i dette forum. Det er også på det taktiske administrative niveau, at der i fællesskab tages beslutninger om, hvilket projekter der konkret arbejdes videre med som Natur på Tværs-projekter.

Arbejdsgruppen har som primære arbejdsopgaver at:

- bistå med at tænke biodiversitet systemisk og struktureret ind i den kommunale dagsorden
- skabe fællesskab for nødvendig baggrundsviden
- skabe og vedligeholde en platform for projektet
- stå for den overordnede planlægning
- være et samlende bindeled imellem parter
- udarbejde projektbeskrivelse
- igangsætte evaluering samt sikre erfaringsudveksling når de første projekter påbegyndes
- etablere af netværk af natur-og NNN-medarbejdere i kommunerne med årligt møde for alle med fokus på vidensdeling og erfaringsudveksling
- etablere ad-hoc arbejdsgrupper
- etablere referencegrupper, følgegruppe mv.

Samarbejder og partnerskaber

Natur på Tværs af Nordjylland forudsætter en tæt og tillidsfuld dialog mellem alle involverede parter, da vi kun kan lykkes med store forandringer gennem et bredt samarbejde.

Samarbejde med andre fagområder

Kommunernes indsats er afhængig af, at vi udvikler og styrker vores samarbejde både internt i kommunerne og imellem kommunerne. Derigennem kan vi sikre, at vi har de nødvendige kompetencer til at udrulle store og komplicerede projekter. Natur på Tværs kræver ikke kun kompetencer indenfor naturforvaltning og rekreative projekter, men vil også skulle trække på viden om bl.a. planlægning, klima og miljø samt turisme.

Samarbejde med lodsejere

Samarbejdet med lodsejerne er helt afgørende for projekternes succes, da de bygger på 100% frivillighed. Vi vil derfor inddrage lodsejerne og deres organisationer tidligt i processen, så lokale hensyn og ønsker bliver indarbejdet i projekterne fra start. Det er vigtigt med lokalt engagement og opbakning, hvis Natur på Tværs skal bidrage med varige løsninger, der både gavner biodiversiteten og borgerne lokalt.

Samarbejde med forskere

Natur på Tværs af Nordjylland skal bygge på den bedste og nyeste viden, så vi vil også inddrage eksterne eksperter og organisationer. Det kan være fra universiteter og andre forskningsinstitutioner, som kan bidrage med den nyeste forskning på relevante emner i forhold til projektet. Men også mange organisationer og foreninger ligger inde med relevant ekspertviden, som vi vil arbejde aktivt på at indarbejde tidligt i projektet.

Samarbejde omkring finansiering

Endelig vil vi aktivt opsøge eksterne partnere, som har interesse i at bidrage med ressourcer til at løfte de ofte omkostningstunge projekter. Det kan både dreje sig om private og offentlige fonde, som har natur og biodiversitet som formål, men også om private virksomheder, pensionskasser og lignende, der ønsker at bidrage til at øge naturindholdet i landskaberne til glæde for biodiversitet og mennesker.

Kommunikation

En grundig og troværdig kommunikation er afgørende for succes i Natur på Tværs af Nordjylland. Kommunikationen skal sikre den lokale opbakning og interesse for konkrete projekter, da de alle vil bygge på 100% frivillighed for lodsejerne. Derudover er kommunikation vigtig i forhold til de mange interessenter og partnere, der vil have stor interesse for at følge arbejdet med at skabe mere vild og sammenhængende natur.

Derfor vil der blive udarbejdet en selvstændig kommunikationsplan for Natur på Tværs af Nordjylland, som vil beskrive den strategiske kommunikation af projektet. Vi kommunikerer i fællesskab de overordnede visioner for NTN. Derudover vil planen indeholde en række konkrete initiativer til mere målrettet kommunikation på det taktiske niveau, både internt i kommunerne og eksternt.

Planen udarbejdes af arbejdsgruppen under inddragelse af udvalgte kommunikationsmedarbejdere fra de nordjyske kommuner og godkendes endeligt i chefgruppen.

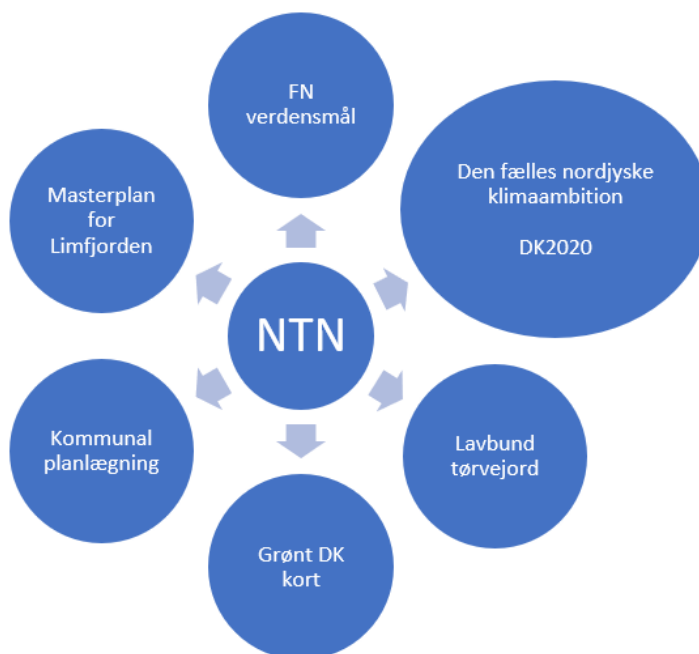
NTN-arbejdsgruppen står for koordinering med andre projekter og indsatsområder, og sikrer dermed en sammenhængende kommunikation projekterne imellem

Strategier, politikker og synergier

Natur på Tværs af Nordjylland har fokus på at skabe større og mere sammenhængende områder med vild natur i Nordjylland. Men denne indsats vil samtidig have en lang række afledte synergieffekter, som vil understøtte en række andre strategiske indsatsområder i Nordjylland. Natur på Tværs af Nordjylland vil bidrage aktivt til at styrke dette samarbejde og fælles udvikling ved at koordinere projektet i forhold til allerede eksisterende strategier og politikker.

NTN har mange snitflader til andre store indsatser, som fremhæves i nedenstående figur. Indsatserne er de mest fremtrædende som kommunerne arbejder for at løse på nuværende tidspunkt.

Strategier og politikker

Natur på Tværs af Nordjylland arbejder inden for rammerne af FN's Verdensmål. Særligt disse mål vil blive løftet gennem projektet:

3. Sundhed og trivsel

6. Rent vand og sanitet

13. Klimaindsats

15. Livet på land.

Grønt Danmarkskort har sat rammerne for, hvordan vi skal planlægge og udvikle vores landskaber i Nordjylland. Natur på Tværs understøtter kommunernes arbejde med Grønt Danmarkskort ved at arbejde aktivt for tværgående samarbejde på naturområdet. Til at understøtte dette arbejde har Natur på Tværs fået udarbejdet rapporten "Enestående natur i Nordjylland" fra Aarhus Universitet og Natur på Tværs vil løbende facilitere kommunernes arbejde med at udvide og skabe sammenhængende natur.

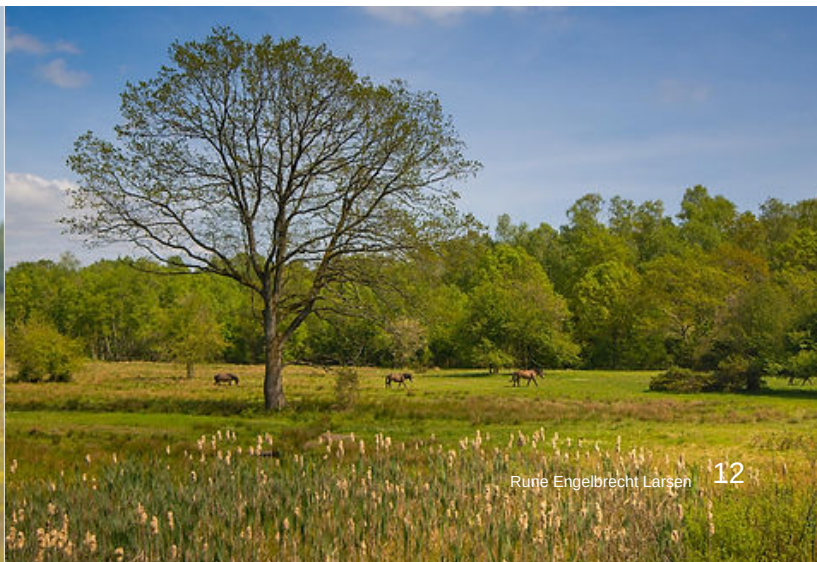
Strategier, politikker og synergier

Det er Limfjordsrådets formål, at understøtte forbedringer af Limfjordens miljøtilstand ved at koordinere og sikre samarbejdet mellem kommunerne således, at tiltag til reduktion af belastningen på Limfjorden bliver identificeret og håndteret i fællesskabet til gavn for naturen og alle dem, der færdes i den. Limfjordsrådet har i 2021 godkendt masterplanen for Limfjorden, som har 5 fokusområder hvor natur er et af de udvalgte fokusområder. Vandområdeplaner og klimaindsatsen samtænkes i masterplanen med naturindsatsen. Naturindsatsen omkring Limfjorden understøtter de nationale mål om bedre biodiversitet og udvider den eksisterende natur, fuldstændig i tråd med NTN's vision. Fri dynamik på naturens egne betingelser i naturforvaltningen.

I disse år har lavbunds og tørvebundsindsatsen et stort fokus med dertilhørende økonomi, hvorfor den har et særligt strategisk fokus. Ved mætning af lavbunde og genskabelse af naturlig hydrologi på tørveholdige naturarealer kan der opnås en betydelig klima- og biodiversitetsgevinst.

Den Fælles Nordjyske Klimaambition tager afsæt i eksisterende rammevilkår, herunder internationale mål sat i Parisaftalen, verdensmålene og EU's Green Deal - samt nationale mål om 70 % reduktion af drivhusgasser i 2030 og klimaneutralitet i 2050.

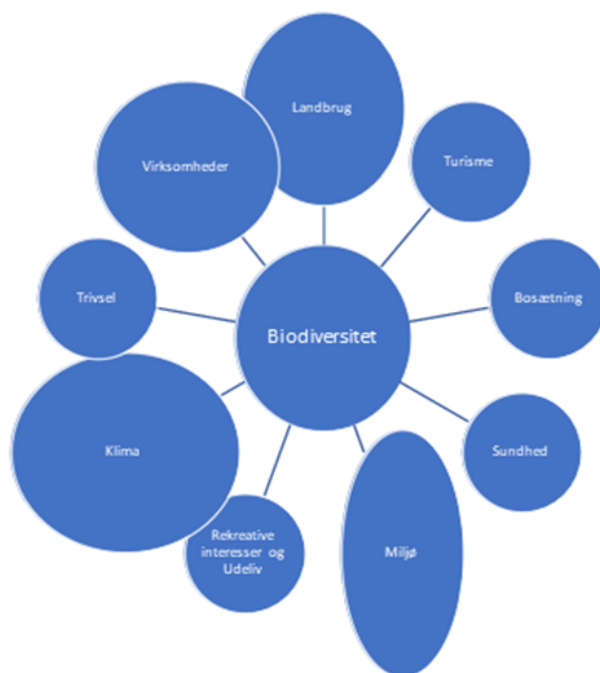
Dermed bliver Den Fælles Nordjyske Klimaambition det regionale afsæt til at knække kurven i forhold udledning af drivhusgasser og intensivere klimatilpasningen i form af konkrete handlinger i kommuner og region. Det vigtigste formål med den fælles Klimaambition er at sammenbinde eksisterende nordjyske klimaindsatser, der går på tværs, og hvor vi allerede har sat os ambitiøse mål. Samtidig skal den bidrage til at mindske u hensigtsmæssig parallelaktivitet, og når der løbende foretages prioriteringer, kan nye indsatser komme til. Klimaambitionen vil samtidig være en stærk platform for en samlet nordjysk fortælling om det, vi gør sammen på klimaområdet

Strategier, politikker og synergier

Synergieffekter

Der er mange synergier i en fælles NTN-indsats og nedenfor ses et uddrag af disse. Kerneopgaverne uddybes yderligere, og de resterende fra figuren berøres efterfølgende.

Klima

Etablering af store og sammenhængende naturområder vil have en meget stor og positiv effekt på klimaforandringerne på to måder: Dels vil de nuværende emissioner fra arealer reduceres, når naturen genoprettes og overlades til naturlige dynamikker og frie processer. Dels vil naturområderne optage og lagre store mængder CO₂ i landskabet. Projekter i regi af Natur på Tværs vil således medvirke til en markant reduktion af CO₂ i atmosfæren.

Derfor skal Natur på Tværs af Nordjylland ses som en integreret del af den fælles nordjyske klimaambition. Dette arbejde sker i tæt kobling med en anden regional satsning: DK2020. Det sker både på regionalt niveau, gennem dialog og samarbejde med medarbejderne i det fælles nordjyske DK 2020-projektsekretariat, hvor vi arbejder med fælles koordinering og indsamling af den nyeste viden om klimateffekterne af vild natur. Derudover samarbejder Natur på Tværs med medarbejderne i de enkelte kommuner, så projektet bliver tænkt ind i forbindelse med de kommende klimahandlingsplaner.

Strategier, politikker og synergier

Når vi arbejder med at sammenbinde natur langs vores kyster, og udlægge arealer til fri dynamik, så vil naturlandskabet være en del af vores kystsikring ved at agere en buffer mellem vores indre arealer med landbrug og byer, og de yderste naturarealer vil kunne være naturarealer med frie naturlige processer.

Bedre rammevilkår for landbruget

Natur på Tværs af Nordjylland arbejder på at udvide og skabe sammenhæng mellem eksisterende naturområder, så naturen får mere plads.

Dette arbejde vil understøtte en udvikling inden for landbruget, hvor dyrkningen på de marginale jorder over de kommende år indstilles og produktionen samles på de mest produktive og robuste jorder.

Denne udvikling vil ske samtidigt med, at der er et stort generationsskifte på vej i landbruget, hvor der vil opstå behov for en strategisk tilgang til en rationel udvikling af fremtidens produktion.

Natur på Tværs vil arbejde for at understøtte denne udvikling ved at skabe bedre rammer for, at den enkelte landmand, 100% frivilligt, får mulighed for at sælge eller bytte sin dårlige jord væk i mod økonomisk kompensation eller erstatningsjord.

De dårligste jorder ligger ofte i tilknytning til eksisterende natur og har det største potentiale for at udvikle sig til ny natur, så der er god synergi mellem en fremtidssikring af det nordjyske landbrug og udviklingen af mere vild natur.

Multifunktionel jordfordeling, opkøb og samarbejde med fonde, pensionskasser m.fl. er nogle af de redskaber der kan tages i anvendelse.

Turisme

Natur på Tværs af Nordjylland vil skabe sammenhængende naturområder som vil have en stor værdi for turismen i regionen. Kyst- og naturturisme er det største forretningsområde i dansk turisme og tegner sig årligt for en omsætning på 61,6 mia. kr. (2018). Heraf tegner Nordjylland sig for ca. 1/5 og der er generelt en stor efterspørgsel på god adgang til naturområder og muligheder for at opholde sig i naturen fra turisterne.

Natur på Tværs vil bidrage til turismen ved at skabe endnu større og bedre rammer for naturoplevelser i Nordjylland. Det vil ske i tæt samarbejde med turistorganisationer og i respekt for de involverede lodsejeres ønsker til anvendelsen af deres arealer og naturens krav til områder med fred og ro.

Strategier, politikker og synergier

Kvaliteten af natur ses i stigende grad som en stor attraktion. Naturområder beskyttet for landskaber og biologisk diversitet giver en grobund for turisme.

Håndteret fornuftigt, kan dette være en stærk drivkraft for bevarelse og bæredygtig udvikling, skabe indkomst for lokalbefolkningen, give opmærksomhed fra de besøgende og mulighed for en bredere offentlig støtte.

De store sammenhængende naturarealer vil bidrage med en særlig autenticitet som appellerer til mange, så vi kan tilbyde helt særlige oplevelser på tværs af Nordjylland.

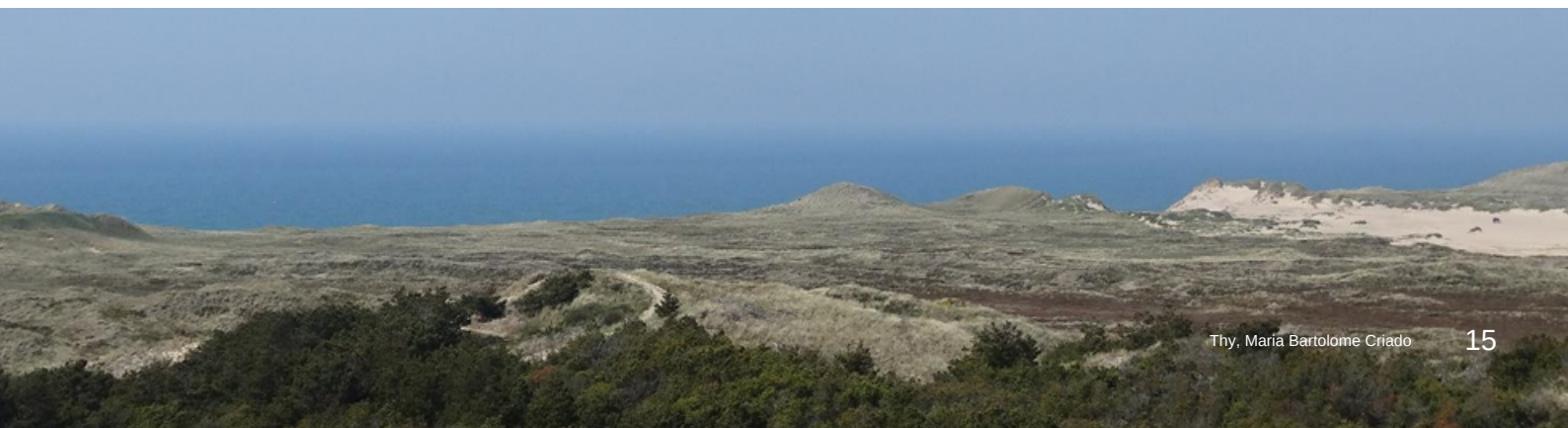

Erhvervsliv

Natur på Tværs vil skabe levende landskaber, hvor der bliver potentialer for at bygge nye erhverv og skabe lokal udvikling. Store naturområder vil tiltrække besøgende og skabe muligheder inden for udviklingen af bæredygtig turisme.

Det kan ske i form af guidning af naturture og rekreative aktiviteter samt afledte effekter på restauranter, hoteller, campingpladser, vandrehjem, B&B mv.

Derudover vil Natur på Tværs være et stærkt brand i forhold til at tiltrække og fastholde dygtige medarbejdere, der ofte prioriterer mulighederne for gode naturoplevelser, når de vælger at bosætte sig.

Projektøkonomi og ressourcer

Natur på tværs af Nordjyllands projekter sprænger alle rammer for tilskudsmuligheder, og der findes ikke en oplagt mulighed for at søge økonomiske tilskud til realisering af projekterne. Det er urealistisk at kommunerne egenhændigt kan finansiere projekterne, hvor arealopkøb vil være den største udgift.

Derfor skal kommunerne arbejde for at samle investorer og andre interessenter. Kommunerne oplever en stigende interesse i naturprojekter og opkøb af arealer til natur og biodiversitet fra mange interessenter. Det er private fonde, pensionselskaber, private virksomheder og borgere, som gerne vil bidrage til mere natur i Danmark. Men der er mange veje at gå for at sikre finansiering til opkøb af arealer, naturgenopretning, hegning og andre udgifter.

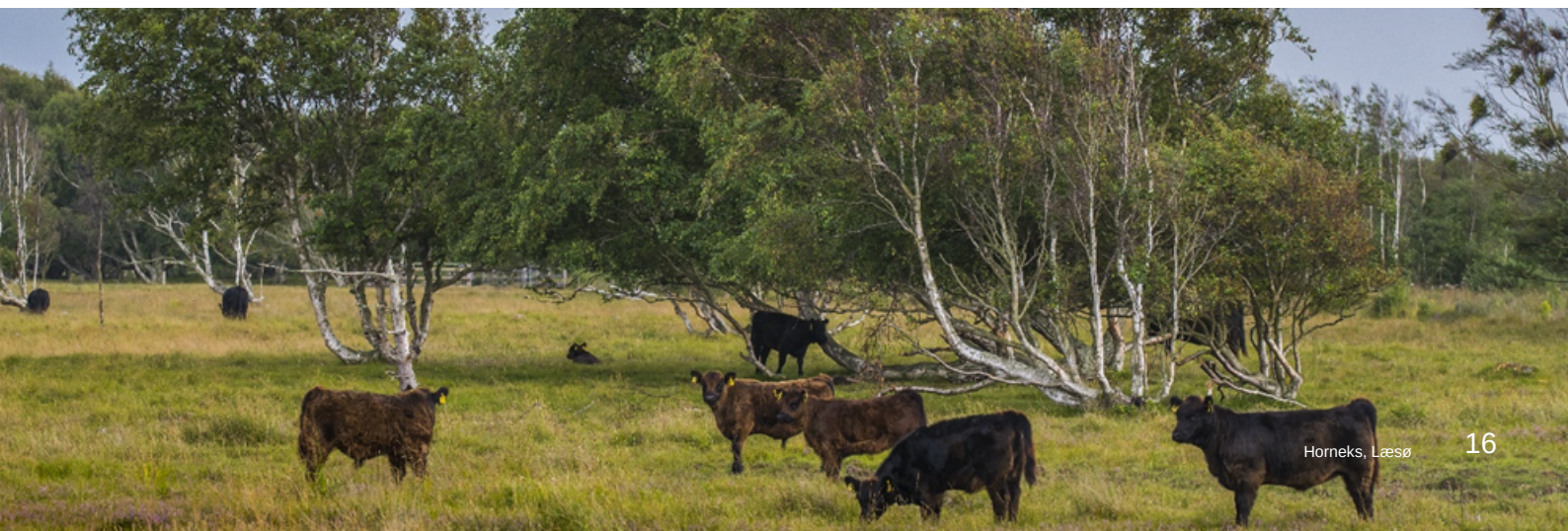
Finansieringsmuligheder til naturgenopretning og jordkøb Eksisterende ordninger

Der er en bred vifte af eksisterende ordninger som kan være med til at bidrage til økonomien i projekterne, men ikke en samlet ordning til det hele. Derfor skal de forskellige ordninger/aktører ses som et bidrag ind i et projekts fælles økonomi. Der er mange løbende og varierende ordninger som man kan søge til opfyldelse af forskellige mål, og nedenfor er nævnt nogle eksisterende ordninger.

- Lavbundsordning til opkøb/kompensation af nedgang i handelsværdi
- LIFE projekter (Natura 2000)
- Forberedelse til hegning og græsning (Natura 2000, rydning og hegn)
- Sammenkædning af natur ordning (Natura 2000- erstatning for landbrugsarealer som konverteres til naturformål).

Private Fonde

Der er efterhånden en del private og nationale fonde som har biodiversitetsformål og gerne vil investere i jordopkøb til biodiversitets og klima formål. Disse fonde vil være essentielle samarbejdspartnere i NTN-projekterne.

Projektøkonomi og ressourcer

Staten

Statslige enheder er store jordejere på tværs af Nordjylland og kan være stærke samarbejdspartnere som kan byde ind med arealer til at bidrage i de store områder.

Statslige enheder kan potentielt set også være bidragsydere i jordopkøb såfremt områderne kan være med til sikre statens målopfyldelse eller i form af støtteordninger.

Etablering af NTN jordfond

Mange interessenter og aktører, fra private borgere til lokale virksomheder i form af restauranter, produktionsvirksomheder og andre, efterspørger puljer eller fonde som de kan bidrage til, for at understøtte den lokale biodiversitet og naturområder. NTN kan oprette en jordkøbsfond, hvor alle kan bidrage til at opkøbe naturarealer i Nordjylland.

- Private virksomheder (klimakreditter)
- Private Fonde
- Private borgere (crowdfunding)

Projektøkonomi og ressourcer

Administrationsudgifter

Medarbejdere

Som udgangspunkt skal kommunerne selv finansiere medarbejdere til udførelsen af projekterne.

Men en stor del af tankegangen bag Natur på tværs af Nordjylland er, at vi hjælper hinanden. Så hvis en kommune har brug for hjælp fra andre kommuner i form af medarbejder kompetencer, vil vi gerne hjælpe hinanden ved at inddrage andre kommuners medarbejdere i mindre perioder til særlige delprocesser, evt. borgerinddragelse, borgermøder osv.

Om der skal være dækning af andre kommuners medarbejder ressourcer fra centralt hold skal udredes.

Der vil ikke blive etableret et egentligt sekretariat men koordinering varetages af arbejdsgruppen bestående af 5 medarbejdere fra 5 kommuner.

Fælles pulje til løbende udgifter og fælles formidlingsmateriale

Hver kommune indbetaler årligt 10.000 kr. i en fælles pulje som dækker udgifter til faglige rapporter, formidlingsmateriale samt andre fælles udgifter, der understøtter udviklingen af NTN. Større udgifter godkendes af chefgruppen/styregruppen og mindre udgifter administreres af arbejdsgruppen.

Driftsomkostninger

Når projekterne er etableret, er det kommunerne og lodsejerne som skal afholde eventuelle drifts- og vedligeholdelseskostninger i tråd med de aftaler der indgås. Såfremt det er muligt at opnå aftaler med eksterne om drift, er det selvfølgelig også en mulighed.

Køreplan for Natur på Tværs af Nordjylland og realisering af projekter

Det er et mål for NTN, at de første kommuner skal udvælge et NTN område/projekter i egen kommune i sommeren 2022.

Hver år omkring nytår afholdes der årsmøde i NTN hvor der opsamles på årets projekter, resultater og erfaringer. Det er desuden muligheden for, at kommunerne kan tilkendegive, om de vil igangsætte nye NTN-projekter. Håbet er, at der årligt fra 2023 og frem mod 2030 vil være mindst en kommune som igangsætter et projekt årligt.

Det er en del af missionen, at alle kommuner skal have et NTN-projekt. Derfor kan alle kommuner se fremad og vurdere, i hvor nær en fremtid de kan se det muligt at igangsætte et NTN-projekt.

I foråret 2022 udarbejdes kommunikationsplanen for NTN.

